

Uitnodiging Algemene Ledenvergadering

Jaarverslag Bestuur

Nieuws uit de regio's

Verharding wegen en paden

Egmondermeer

jaargang 3, nummer 2, april 1997
lopend vuur

lopend vuur

is het ledenblad van *Te Voet*, Vereniging van Wandelaars. Lopend Vuur verschijnt drie maal per jaar. De leden van *Te Voet*, die minimaal f 25,00 kontributie per jaar betalen, ontvangen het blad gratis. Abonnementen voor niet-leden f 15,00 per jaar. Het lidmaatschap wordt automatisch met een jaar verlengd, tenzij vóór 1 november schriftelijk wordt opgezegd bij de ledenadministratie.

Voorzitter

Vladimir Mars
Westzaanstraat 37hs
1013 NA Amsterdam
020-6841282

Secretaris 'intern'

Wim de Jong
Lange Wal 68
6826 NE Arnhem
026-3621209

Secretaris 'extern'

Jan Hogenbirk
Fideliolaan 61
1183 PH Amstelveen
020-6453935

Penningmeester

Frans Osseweijer
Lindelaan 79
3319 XJ Dordrecht
078-6160576

Ledenadministratie

Edith Leclercq
Waldecklaan 24
1405 CR Bussum
035-6935862

Eindredactie

Jan Hogenbirk
Opmaak
Dolf Middelhoff, Amstelveen
Digitale druk
ABC Copyprint, Amsterdam

Inhoud

Van de redactie	I
Uitnodiging Algemene Ledenvergadering	I
Notulen Ledenvergadering 13-4-1996	2
Jaarverslag 1996	6
Tuinpad Overijssel	9
Verharding van wegen en paden	10
Actie tegen plannen Twente	12
Uit de regio's	13
Egmondermeer	16
Gemengde berichten	18
Regio-contactadressen	21
Bon voor nieuwe leden	21

Verschijnings- data 1997

Lopend Vuur is verschenen in januari en april. De eerstvolgende uitgave is in september. Uiterste datum voor het inleveren van kopij is 25 augustus 1997.

Kopij aanleveren op 3,5"-floppy. Bij voorkeur in WP 5.1 of recenter, eventueel in ASCII. Verzoeken in elk geval geprinte tekst mee te sturen. Foto's/tekeningen zijn bruikbaar. S.v.p. duidelijk voorzien van naam fotograaf, plaats van opname, alsmede verlangde begeleidende tekst.

Redactioneel

Betrekkelijk kort na het verschijnen van het eerste nummer van Lopend Vuur in 1997 ontvangt u deze tweede uitgave. Dit is een gevolg van het feit, dat de uitnodiging voor de jaarlijkse Algemene Ledenvergadering verspreid moest worden. Het derde nummer van Lopend Vuur komt na de vakantieperiode uit, d.w.z. in de loop van september.

Met de in het vorige nummer aangekondigde rubriek 'Ingezonden brieven' kon nog niet worden begonnen om de simpele reden, dat geen brieven (tijdig) werden ontvangen.

Jan Hogenbirk

Jaarlijkse Algemene Ledenvergadering

Wij nodigen u uit voor de Algemene Ledenvergadering van *Te Voet* op zaterdag 14 juni 1997 in Het Brediusshonk, Kievitstraat 40, Woerden (in het Brediuspark op 5 minuten lopen van het station). Aanvang: 13.30 uur. Gepland einde: 16.30 uur.

Voorafgaand aan de vergadering is er een wandeling van Woerdense Verlaat naar Woerden. De 12 km lange wandeling gaat deels over een door fietspadisering bedreigd jaagpad. Voor deze wandeling is ook de pers uitgenodigd. Hoe groter de opkomst, des te beter voor de publiciteit! Start om 11.20 bij bushalte 'Woerdense Verlaat' van lijn 182. Deze bus vertrekt om 10.57 uur van NS-station Woerden.

Op de vergaderlocatie is koffie en thee te koop. Verwacht u behoefte aan iets eetbaars te zullen krijgen, dan is het raadzaam zelf een lunchpakket mee te nemen.

Agenda

- 1 Opening
- 2 Vaststellen notulen ledenvergadering 13 april 1996 (zie elders in dit nummer)
- 3 Ingekomen stukken en mededelingen
- 4 Jaarverslag bestuur (zie elders in dit nummer)
- 5 Financiële verslag (wordt ter vergadering uitgereikt)
- 6 Verslag kascontrolecommissie
- 7 Plannen voor 1997
- 8 Rondvraag
- 9 Sluiting

Wij verzoeken u ons zo spoedig mogelijk te willen berichten, of u van plan bent aan vergadering en/of wandeling deel te nemen. Telefoon 026-3621209.

Notulen van de Algemene Ledenvergadering, gehouden op 13 april 1996 in Holten

Opening Vladimir Mars opent de vergadering en heet de aanwezigen welkom. In verband met het aftreden van Harm Piek, zal Vladimir de vergadering voorzitten. Aangezien voor deze vergadering alleen leden van *Te Voet* zijn uitgenodigd, is verkiezing van een stemcommissie niet nodig.

Agenda De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld. Een presentielijst gaat ter vergadering rond. (Aanwezig zijn 34 personen, waarvan 32 leden van *Te Voet*).

Ingekomen stukken Van de coördinatoren Noord-Holland is een brief ontvangen waarin zij om meer duidelijkheid vragen over het aftreden van Harm als voorzitter. Hierop zal bij agendapunt 5: verslagen bestuur en landelijke commissies nader worden ingegaan.

Anton van Beek, lid van de Vereniging Vrienden van het Hoolterpad en Peter Spruit van de Vereniging Nemo, geven vervolgens een toelichting op de motie 'Scheperpad'. Een plaatselijke actie om dit pad, dat door aanwonenden bij hun tuinen is getrokken, weer als openbaar pad in gebruik te nemen, is door de Nemo overgenomen. De gemeente Holten heeft geweigerd om het pad weer open te stellen, maar volgens Gedeputeerde

teerde Staten is de annexatie van het pad onrechtmatig. Inmiddels is deze zaak aanhangig gemaakt bij de arrondissementsrechtbank in Zwolle. De motie 'Scheperpad' wordt ter vergadering door Vladimir voorgelezen en zonder stemming aangenomen. Een afschrift zal aan alle betrokken instanties worden toegezonden.

Notulen De notulen van de Algemene Ledenvergadering van 8 april 1995 worden zonder wijziging vastgesteld. Vervolgens ontstaat discussie over toezending van de notulen, waarvan een samenvatting in Lopend Vuur werd opgenomen. Besloten wordt weer een samenvatting in Lopend Vuur op te nemen en de leden in de gelegenheid te stellen de volledige notulen aan te vragen tegen vergoeding van de hiervoor te maken kosten.

Bestuurs- en commissiever- slagen Vladimir stelt de leden van het zittende bestuur voor. Aanwezig zijn Lineke Withaar en Carl Denig. Bericht van verhindering is ontvangen van Rob Wolfs, Sylvia Borg en Henri Vossen.

Vervolgens geven de contactpersonen van de Landelijke Commissies (LC) een toelichting op hetgeen in de afgelopen periode aan de orde is geweest.

Jan Hogenbirk, contactpersoon LC Belangenbehartiging: De commissie heeft in maart '95 voor het eerst vergaderd en besloten een draaiboek voor belangenbehartiging op te zet-

ten. Helaas hebben twee commissieleden al bij de tweede vergadering afgehaakt wegens te weinig tijd om actief aan het commissiewerk deel te nemen. Sinds mei/juni '95 is de commissie op de huidige sterkte. Omdat men te weinig ervaring had met actievoeren en de nodige juridische kennis ontbrak, is over samenwerking met Nemo en Nivon gesproken. Met het bestuur is overlegd over wie wat doet en de coördinatie om doublures in het overleg te voorkomen. Mede als gevolg van het aftreden van Joost Dijkerman heeft het overleg vertraging opgelopen, maar dit heeft inmiddels toch geresulteerd in de oprichting van het samenwerkingsverband 'Kruispunt Voetpaden' waarover in maart '96 een persbericht is verschenen. Naar verwachting zal nu efficiënt aan belangenbehartiging gewerkt kunnen worden.

Wim de Jong, contactpersoon LC Dienstverlening: Deze commissie geeft ondersteuning aan de regio's door basismateriaal te maken om de dienstverlening snel van de grond te krijgen. Zo is er een draaiboek voor kennismakingswandelingen, bemiddeling van wandelmaatjes en het opzetten van een wandelpadenarchief. Gebleken is dat hier ook gebruik van wordt gemaakt. Regio's kunnen gebaseerd op regionaal aanwezige behoefte, zelf werken aan een uitbreiding van het dienstenpakket. Daarbij dient concurrentie met andere organisaties te worden voorkomen.

Vladimir Mars, contactpersoon LC Publiciteit: Ook deze commissie heeft een stappenplan gemaakt voor de

werkzaamheden die gedaan zouden moeten worden om verder te kunnen werken. Het is nu van belang om tot een concrete invulling hiervan te komen. Zo moet er o.a. een nieuwe folder worden gemaakt. Uit oogpunt van ledenwerving is verbeterde inrichting van de stand voor de presentatie van *Te Voet* nodig, zowel op landelijk als op regionaal niveau. Hiervoor wordt een actief lid gezocht die ook de standbezetting kan coördineren. Er is inmiddels een tweede spandoek gemaakt door Sylvia Borg, nu van groot formaat 3 meter, naast de al bestaande van 1 meter. Er is in het kader van de wandelmarkt geadverteerd in de Perscombinatie. Hierop zijn veel reacties ontvangen, maar velen blijken te denken dat *Te Voet* verzorgde wandelreizen organiseert. Het ontwikkelen van een advertentiebeleid is ook een taak die ter hand genomen zal moeten worden.

Verslagen uit de regio's: De contactpersonen geven nog een toelichting op de gemaakte jaarverslagen.

Reconstructie bestuur Vladimir bedankt Joost Dijkerman, die een spilfunctie binnen het bestuur bekleedde, voor het vele werk dat hij als secretaris van *Te Voet* heeft verzet. Ook worden Liesbeth van Weelden, Harm Piek en Henri Vossen bedankt voor hun bijdrage aan het bestuurswerk.

Mede naar aanleiding van de brief van de regio Noord-Holland waarin om nadere toelichting wordt gevraagd en de onmogelijkheid om samen te werken wordt betreurd, geeft Vladimir een toelichting op de gang van zaken

rond het aftreden van Harm Piek als voorzitter van *Te Voet*, hetgeen werd veroorzaakt door de onmogelijkheid om een bestuur te formeren dat goed zou kunnen samenwerken.

Toen bleek dat tussen Harm en drie beoogde nieuwe kandidaten geen 'lijmpoging' meer mogelijk was en Harm kort daarop te kennen gaf als voorzitter te willen aftreden, ontstond er een andere situatie en zijn Wim de Jong en Jan Hogenbirk opnieuw voor het bestuur gevraagd zodat de impasse kon worden opgelost.

In verband met de wandeling van Jan naar Santiago zal hij tot zijn terugkomst in het najaar van 1996 worden vervangen door Eeffien Huizing.

Harm laat weten zijn aftreden niet als een drama te ervaren. Hij treedt dan ook niet uit *Te Voet*, maar zal actief gaan meewerken in de regio Noord-Holland. Hij vindt het voorstel om een kern- en een algemeen bestuur in te stellen een goed idee.

Naar aanleiding van de opmerking van Theo van Dijk die het merkwaardig vindt dat bestuursleden buiten de ledenvergadering om aftreden, laat Vladimir weten dat bestuursleden ook tussentijds kunnen aftreden. Hiervoor is geen instemming van de ALV nodig. De ALV dient wel met benoemingen in te stemmen. Theo is van mening dat kandidaat bestuursleden niet kunnen worden voorgedragen als de voorzitter daar niet mee instemt en vrees voor de continuïteit van de vereniging.

Na enige discussie over de gewenste grootte van het algemeen bestuur worden de zittende leden Sylvia Borg, Lineke Withaar, Rob Wolfs en Carl Denig bij acclamatie herkozen.

De vergadering stemt ermee in dat Edith Leclercq als lid van het algemeen bestuur de ledenadministratie gaat verzorgen. Eduard van Geenhuizen, die geen lid van het bestuur is, zal de notulen maken.

De vergadering stemt bij acclamatie in met de verkiezing van het dagelijks bestuur: Vladimir Mars voorzitter, Frans Osseweijer/penningmeester, Jan Hogenbirk/Eeffien Huizing secretaris externe zaken, Wim de Jong secretaris interne zaken. Vervolgens stellen deze bestuursleden zich met een korte toelichting op hun activiteiten voor.

Vladimir zegt het algemeen bestuur vooral te zien als een breed denkkader waarin ook aanverwante organisaties kunnen participeren. Naar verwachting zal dit bestuur 2 à 3 keer per jaar bijeenkomen. Er zal een nieuw rooster van aftreden worden opgesteld.

Exploitatierkening 1995 Dit boekjaar kon worden afgesloten met een positief resultaat. Inmiddels heeft een aantal van de leden de contributie voor 1996 al weer betaald. Eind 1995 stonden ruim 800 leden ingeschreven. Per 11 april 1996 was het aantal leden opgelopen tot 915. In de toekomst zal worden gewerkt met conceptgiro's.

Vervolgens leest de voorzitter de verklaring van de *Kascommissie* voor, waarin de ledenvergadering wordt geadviseerd penningmeester Henri decharge te verlenen voor het gevoerde beleid. De vergadering stemt hiermee in en benoemt als leden van de *Kascommissie* 1996 Rob de Vogel, Nico Hoogerbrug en Ad Aerts als plaatsvervangend lid.

Naar aanleiding van een verzoek om voor de regio's meer geld dan vorig jaar beschikbaar te stellen, laat Vladimir weten dat in 1995 door de regio's *f* 2.442,60 is besteed en voor 1996 een bedrag van *f* 3.200,00 is begroot, een verhoging met ruim 30% waardoor een bedrag van *f* 4,00 per lid voor de regio's beschikbaar komt. De regio's zijn vrij in het genereren van eigen inkomsten, bijvoorbeeld door het betrekken van horeca-exploitanten bij de organisatie van wandelingen.

Peter Spruijt merkt op dat voor kosten die in projectvorm worden gemaakt voor regionale belangenbehartiging, subsidie kan worden aangevraagd. Aan te bevelen is dit via Kruispunt Voetpaden te laten lopen.

Voor 1996 is voorzien in de verzen- ding aan de leden van 3 Nieuwsbrieven à *f* 2,50 per blad. De begroting voor het bestuur en de landelijke commissies is voornamelijk bestemd ter dekking van telefoon- en reiskosten.

Frans merkt op dat aangezien niet bekend is hoeveel leden ook daadwerkelijk de contributie over 1996 zullen betalen, een voorzichtige begroting voor dit jaar nodig is.

Een gedifferentieerde eigen bijdrage van leden en niet-leden die aan een wandeling deelnemen en een bijdrage voor de routebeschrijving, verhoogt de waardering voor de organisatie. Ook kan aan sponsoring worden gedacht. Creatieve oplossingen om aan inkomsten te komen, zouden centraal vermeld kunnen worden. Overigens hebben landelijke activiteiten ook een positief effect op de regio's.

Vervolgens stemt de vergadering in met de voorgestelde begroting.

Stappenplan 1996-1997 Vladimir geeft een toelichting op het voorstel om 'Waterschappen & Wandelen' als landelijk aktiepunt voor 1996-1997 te nemen.

De wijze waarop met belangenbehartiging moet worden omgegaan, is in sommige regio's een probleem omdat men niet goed weet waar en hoe te beginnen. De waterschappen worden in dit voorstel als ingang genomen omdat zij zich redelijk positief opstellen tegenover recreatief gebruik van hun landelijke terreinen, maar wandelaars maken daar nu nog te weinig medegebruik van. Burgers kunnen tegenwoordig ook gekozen worden in de besturen van Waterschappen. Het plan is om kleine, regionale waterschapsgroepen op te richten, die actief op zoek gaan naar dijken en kades die voor wandelaars van belang zijn en hierover contact op gaan nemen met het betreffende waterschap met als doel te komen tot een wandelroute in het betreffende gebied. Hierbij is van belang dat met de verschillende waterschappen wordt gesproken over heel concrete wandelprojecten.

Opgemerkt wordt dat organisaties van fietsers zowel onze concurrenten als medestanders kunnen zijn. Fietsers zijn veel beter georganiseerd dan wandelaars en er wordt door de overheid ook veel meer geld en aandacht besteed aan fiets- dan aan wandelpaden. Om hierin verandering te brengen, wordt dit als aktiepunt voorgesteld.

Vladimir merkt op dat de belangen van fietsers en wandelaars elkaar niet dekken. Het gaat *Te Voet* ook om het toegankelijk blijven houden van dijken en kaden die zijn afgesloten.

De vergadering stemt in met het landelijk aktiepunt voor 1996 - 1997.

Eeffien merkt op dat het wenselijk is onze folders meer af te stemmen op de doelgroepen beginnende en gevorderde wandelaars. Bezien zal worden of een wandelshirt met *Te Voet*-logo opdruk gemaakt kan worden. De aanbevelingen in het stageverslag van Karin Hofland zullen ter harte worden genomen bij de verbetering van de profilering van *Te Voet*.

Er zal een kennismakingspakket worden gemaakt voor nieuwe leden. Hierin zal algemene informatie over contactpersonen, het laatste exemplaar van *Lopend Vuur* en het regionale blad worden opgenomen.

Rondvraag en sluiting Ingestemd wordt met het verzoek om de volgende ledenvergadering in Noord-Holland te houden. Dit ook vanuit de gedachte de vergadering te houden in een provincie waar veel leden wonen zodat de deelname vergroot kan worden.

Er is ooit gesproken over het werven van advertenties voor ons landelijk orgaan 'Lopend Vuur'. Dit idee zal nader worden uitgewerkt.

De commissie Belangenbehartiging

Jaarverslag Te Voet 1996

Algemeen Het jaar 1996 mag vooral worden gezien als een jaar waarin het deels nieuwe bestuur, samen met een aantal actieve leden, enthousiast aan de slag is gegaan om *Te Voet* als landelijke organisatie neer te zetten. Hierin zijn we niet in alle opzichten geslaagd, maar er zijn ook positieve zaken te noemen.

wordt gevraagd een standaardtekst te maken, b.v. voor gemeentebesturen en waterschappen, waarmee *Te Voet* zich bekend kan maken.

Op de vraag of *Te Voet* ook ereleden kent, wordt ontkenkend geantwoord. Het bestuur zal dit idee bespreken.

Peter bedankt voor de goede samenwerking die inmiddels tussen *Te Voet* en Nemo is ontstaan en waardoor de gezamenlijke doelstelling beter kan worden gediend. De oprichting van het Kruispunt Voetpaden is daar een voorbeeld van om het gezicht naar buiten te profileren. Ook de in oktober te houden Voetpadendag heeft een positieve uitstraling.

De activiteitenkalender van *Te Voet* is op Internet te lezen en op te roepen via homepage:

http://www.dis.nl/~tv_start.html

De regiocoördinatoren wordt verzocht hun activiteiten aan Petra Otten door te geven.

Verder bestaat er sinds november een nieuwsbrief voor en door wandelaars op Internet: **NL.wandel**

Vladimir sluit vervolgens de vergadering onder dankzegging voor ieders aanwezigheid en wenst allen een goede thuisreis.

Bottleneck bleek vaak het kleine aantal leden dat daadwerkelijk actief wilde zijn binnen onze organisatie. Hierdoor is het slechts in beperkte mate gelukt onze plannen ten uitvoer te brengen. Gelukkig zijn er ook resultaten te melden op een aantal punten en zijn de vooruitzichten voor 1997 wat beter. Een positieve ontwikkeling is in ieder geval de stijgende belangstelling voor het wandelen als vorm

van recreatie. Daarbij ontdekken steeds meer wandelaars dat er meer is dan alleen de paaltjesroute. Onze doelstelling wandelaars bijeen te brengen en voor hun belangen op te komen alsmede te zorgen voor een stuk dienstverlening blijft dan ook onverminderd van kracht.

Het Bestuur Op de jaarvergadering van 13 april 1996 werd de samenstelling van het bestuur aangepast. Belangrijkste wijzigingen waren het aantreden van een nieuwe voorzitter: Vladimir Mars, penningmeester: Frans Osseweijer, een secretaris externe zaken: Jan Hogenbirk (met als vervanger Eeffien Huizing) en een secretaris interne zaken: Wim de Jong. Deze bestuurders vormen samen het Dagelijks Bestuur. Doelstelling was daarbij sneller te kunnen handelen. Dit heeft in de praktijk goed gewerkt. Los van de zomermaanden is het DB gemiddeld iedere 6 weken bijeen geweest voor overleg. Daarnaast heeft het Algemeen Bestuur een bijeenkomst gehad op 30 oktober. Tussendoor zijn er talloze telefonische, schriftelijke en persoonlijke contacten geweest tussen de bestuursleden onderling. Als vorm voldoet de scheiding in een DB en AB: er kon vlotter worden gewerkt.

De regio's Besturen is een schone zaak maar van de regio's moest het komen. Kenmerkend voor *Te Voet* is immers de regionale opzet. Welnu gedurende 1996 hebben enkele daarvan hun basis weten te verbreden. Vooral de ontwikkeling in Zuid-Holland mag positief worden genoemd. Hier is sprake van een regionaal wandelover-

leg. De lokale politici en bestuurders zijn geattendeerd op de belangen van de wandelaar. Zeker in het kader van de herinrichting en alle discussies rond het Groene Hart een goede zaak. Daarnaast zijn er vele mogelijkheden voor leden om elkaar te ontmoeten. Zo is er het wandelcafé in Rotterdam (samen met het Nivon), zijn er kennismakingswandelingen en wordt er regelmatig een stuk van een bijzonder pad (bijvoorbeeld een LAW) gelopen met de beschrijver hiervan ('wandelen met de makers'). In de drie noordelijke provincies heeft *Te Voet* ook meer vorm gekregen. Er zijn nu regelmatige contacten in de vorm van wandelingen. In Utrecht en Noord-Holland zijn de regelmatige wandelingen gecontinueerd. Vooral Noord-Holland mocht daarbij rekenen op een hoge opkomst voor de soms exclusieve wandelingen. Gelderland heeft afscheid genomen van Marleen Koning als regio-coördinator van het eerste uur en heeft Ton Schipper in die rol mogen begroeten. In deze provincie met een groot aantal leden is het gedurende 1996 vrij rustig gebleven (maar is begin 1997 een toenemende activiteit waarneembaar, waaronder het opzetten van een wandelcafé en een nieuwe aanzet om te komen tot belangenbehartiging). Voor de kennismakingswandelingen was weinig animo. Wel is er veel energie gestopt in de deelname aan de Voetpadendagen. Dit geldt overigens voor meer regio's. Als enige regio is Overijssel aan het 'vechten' geweest op het gebied van belangenbehartiging. Zo was er eerst het Scheperspad en wordt nu het verbreden van een aantal fietspaden in Twente te vuur en te zwaard

bestreden. Kenmerkend voor de meeste regio's is het zeer beperkte aantal actieve leden. Zeker op het gebied van belangenbehartiging bestaat weinig animo. In Zeeland is er een jaarlijkse wandeling. Het geringe aantal leden en de spreiding van de woonplaatsen hiervan staan meer contact in de weg. In Noord-Brabant en Limburg is het ons nog niet gelukt een netwerk op te zetten. Aan het einde van 1996 werd vanuit Zuid-Holland een poging ondernomen.

Resumerend kan worden gesteld dat belangenbehartiging gedurende 1996 onvoldoende uit de verf is gekomen (uitzonderingen daargelaten). Met het landelijk thema waterschappen is weinig tot niets gedaan. Dienstverlening concentreert zich op het bieden van kennismakingswandelingen en invulling van het wandelcafé. Ook het 'lopen met de makers' krijgt meer en meer aandacht. Dit alles wordt met een beperkte groep actieve leden uitgevoerd. Dat je met een beperkte groep leden toch behoorlijk 'de trom kan roeren' blijkt in Zuid-Holland, Twente en nu (1997) ook in Gelderland.

Het verbeteren van het contact tussen de regio's en het bestuur was de doelstelling van de regio-contactdag op 30 juni. Hierbij waren het Dagelijks Bestuur en drie regio-coördinatoren aanwezig. Een tweede bijeenkomst is i.v.m. ziekte afgelast. Het blijkt lastig te zijn een dergelijke bijeenkomst te organiseren. De agenda's zitten vol en dit leidt tot een te grote variëteit aan gewenste tijdstippen. Uiteraard was er wel regelmatig schriftelijk en telefonisch contact.

Belangenbehartiging Aan de vergaderingen van het Wandelplatform, overlegorgaan van 17 organisaties op het gebied van wandelen, is ook dit jaar door *Te Voet* deelgenomen. Het Kruispunt Voetpaden, waarin *Te Voet*, Nemo en het Nivon samenwerken, heeft subsidie bij het platform ingediend voor het ontwikkelen en digitaliseren van een centraal meld- en registratiesysteem van knelpunten. Dit verzoek is gehonoreerd. Aan een 'Zwart-wit-boek', dat in het voorjaar van 1997 zal verschijnen, en waarin bedreigingen en kansen voor de wandelaar worden beschreven, levert *Te Voet* een kleine bijdrage door zitting te hebben in de redactiecommissie.

Promotie Het heeft even geduurd, maar we zijn inmiddels in het bezit van een mooie nieuwe folder die zeker zal helpen bij het werven van nieuwe leden.

Te Voet heeft deelgenomen aan de Wandelmarkt in Amsterdam. Dit ondersteund door een advertentie in de Volkskrant, Trouw en Het Parool. De reacties hierop waren positief. Verschillende regio's hebben een actieve bijdrage geleverd aan de Voetpadendagen. Het totaal aantal deelnemende wandelaars is fors gestegen naar ruim 10.000. Ook voor *Te Voet* een prima manier van p.r.

Een artikeltje over *Te Voet* in Natuurbehoud, het lijfblad van Natuurmonumenten, heeft ruim 250 verzoeken tot informatie opgeleverd.

Lopend Vuur Ons lijfblad is in 1996 slechts één keer verschenen. Het absolute minimum. Oorzaak is ook hier het beperkt aantal actieve le-

den. Onze eindredacteur Rob Wolfs moest helaas afhaken vanwege drukke werkzaamheden. Jan Hogenbirk heeft zijn rol overgenomen.

Samenvattend Geen gemakkelijk jaar, waarin een aantal doelstellingen niet is gehaald. Toch is het aantal leden gestegen (tot boven de 1000). Wandelen komt meer en meer in de belangstelling. De behoefte aan een goede belangenbehartiging blijft onverminderd van kracht. Daarbij is *Te Voet* inmiddels erkend als organisatie, die opkomt voor de belangen van de wandelaar. Dit schept kansen voor de toekomst. Het beperkte aantal actieve leden blijft ons echter nog te zeer beperken bij een goede invulling van onze doelstelling. Wil *Te Voet* zich als zelfstandige vereniging echt kunnen ontplooiën, dan zal hier verandering in moeten komen. Het gaat daarbij vooral om activiteiten op regionaal en lokaal niveau. De wandelaar wordt immers nog te vaak vergeten bij allerlei uitbreidingsplannen en infrastructurele werken. Wellicht nemen we te weinig plaats in en zijn de kosten verbonden aan een paadje te laag. Raar maar waar. Nederland is nog steeds een mooi land om in te wandelen; laten we proberen dit zo te houden!!

Wim de Jong

Financiële jaarverslag

Bij het ter-persé-gaan van deze Lopend Vuur zijn Financiële verslag en Begroting nog niet gereed. Deze worden ter vergadering uitgereikt.

Tuinpad van Overijssel aangepast en heropend

In het vorige nummer schreef ik over mijn goede ervaringen met nieuwe boerderijwandelingen in Salland, getiteld Van Recreatief Medegebruik tot Agrotourisme: langs het Tuinpad van Overijssel. Een pittige, tweedaagse rondtocht, grotendeels over onverharde paden en weggetjes.

Op basis van een enquête onder gebruikers en van boerenoverleg heeft de aanbieder van het arrangement, de Gewestelijke Land- en Tuinbouworganisatie (GLTO) de markering verbeterd, het gidsje aangepast en een routebeschrijving af station Heino en openbaar vervoerinfo ingelast. Dit alles wordt nu in een totaalpakket aangeboden voor f 120,- incl. overnachting met ontbijt, diner en twee lunches. Nog steeds een aanrader voor Te Voeters!

Vladimir Mars

Gewestelijke Land- & Tuinbouw Organisatie (GLTO), Keulenstraat 12, 7418 ET Deventer, 0570-662877.

Mededeling van penningmeester

Binnenkort kunt u een acceptgiro verwachten voor de contributie 1997. Voor een vlotte en juiste verwerking van uw bijdrage verzoek ik u *uitsluitend* deze acceptgiro voor uw betaling te gebruiken. Graag reken ik op betaling binnen één maand na ontvangst van de acceptgiro. Bij voorbaat dank voor uw medewerking!

Frans Osseweijer, penningmeester

Evenwichtig gebruik van fietspaden en wandelpaden

Verharding van wegen en paden

Wandelaars kennen als geen ander het probleem dat onverharde voetpaden en zandwegen verdwijnen of verhard worden met asfalt e.d.. Het verdwijnen van deze voetpaden is onlangs weer actueel geworden door de plannen van de 'Regio Twente' om ca. 100 km onverhard pad te verharderen voor het toeristische fietsverkeer.

Dit Twents regionaal samenwerkingsverband voor recreatie en toerisme heeft het niet goed begrepen. Ze verklaren dat ze de belangen van de verschillende categorieën toeristen en recreanten evenwichtig zullen behartigen door het ontwikkelen van o.a. een wandelpadenstructuur en kwaliteitsverbetering van de fietspaden (lees verharderen van de fietspaden). Ze zijn daarbij eerst begonnen met planvorming voor verharding van de fietspaden. Dat daarbij de wandelpadenstructuur ernstig wordt aangetast is bij de plannenmakers kennelijk aan de aandacht ontglipt. Na uitvoering van de fietspadenplannen zal blijken, dat bij het ontwikkelen van een wandelpadenstructuur de kwaliteit van het al bestaande padennet tekort schiet door versnippering en een steeds afnemende lengte aan onverharde paden. Evenwichtigheid in de beleidsmatige afweging van wandelen en fietsbelangen is dus ver te zoeken. Er worden op deze wijze kansen gemist t.a.v. het realiseren van een kwalitatief hoogwaardig toeristisch/recreatief product als bijdrage aan de eco-

nomische ontwikkeling van Twente.

Onverharde paden niet duur

Een van de belangrijkste motieven voor verharding van de onverharde paden is gelegen in de hoge kosten van onderhoud en het feit dat het gebruik van chemische onkruidbestrijdingsmiddelen uit oogpunt van milieu-bescherming steeds minder aanvaardbaar is. Deze argumentatie gaat op diverse punten mank en reduceert het probleem tot een keuze tussen verharding en gebruik van chemische onkruidbestrijding. Het is daarom zinvol eens nader stil te staan bij alternatieve vormen van beheer en verharding van paden in relatie tot de invloed op natuur en milieu en de recreatieve beleving. Er zijn namelijk wel degelijk alternatieven voor toepassing van asfalt als verhardingsmateriaal.

Het onderhoud van zandwegen en voetpaden kan in het algemeen extensief zijn. Door periodiek de zandwegen met een wegschaaf op profiel te houden blijft de weg voor fietsers en wandelaars goed bruikbaar. In de praktijk ontstaan er wel eens problemen als dit periodieke schaven t.g.v. bezuinigingen achterwege blijft of niet vaak genoeg toegepast wordt. Men komt dan bij het achterstallig onderhoud voor hoge herstelkosten te staan. Ook gebruik van zandwegen door zware landbouwvoertuigen en vrachtauto's leidt vaak tot een slechte begaanbaarheid voor fietsers en wandelaars. De hiermee samenhangende hoge onderhoudskosten t.g.v. dit eigenlijk gebruik van zandwegen moet opgelost worden door het gebruik met (zware) voertuigen sterk te

beperken. Het verharderen van wegen is beslist niet de juiste oplossing! Door een goede ruimtelijke scheiding van fietsers en zwaar verkeer kan e.e.a. opgelost worden.

Natuur en onverharde paden

In de eerste plaats moet opgemerkt worden dat onverharde zandpaden uit oogpunt van natuurwaarde verreweg te verkiezen zijn boven enige verharding. Langs onverharde paden ontwikkelt zich op microschaal een ecologisch hoogst interessante gradiënt (= geleidelijke ruimtelijke overgang) in een aantal van standplaatsfactoren als openheid en dynamiek van de zandbodem, temperatuur, licht, zuurgraad, bodemvruchtbaarheid en bodemwaterbeweging. Deze gradiënt resulteert in een grote variatie in flora en fauna, die nu steeds zeldzamer wordt tengevolge van de afname aan onverharde paden. Een bijzonderheid daarbij is dat veel insectensoorten (graafbijen, graafwespen, sprinkhanen) in hoge mate afhankelijk zijn van open zandpaden. Ook in het agrarisch gebied zijn dergelijke zandwegen en paden van essentiële betekenis als ecologische verbinding tussen verschillende leefgebieden van deze diergroepen. Het handhaven van deze biotopen van 'open zand' in natuurgebieden is dikwijls niet afdoende voor het instandhouden van deze populaties.

Verhardingsmaterialen

Wanneer het behoud van de onverharde zandpaden niet mogelijk is dan kan gezocht worden naar ander materiaal, waardoor de begaanbaarheid verbeterd wordt. Daarvoor staan na-

tuurlijke materialen als klei, leem, grind, leem-grindmengsel, schelpen, zeeschelpen, lavasteen, basalt en kalksteen (o.a. Gralux) ter beschikking. Welke daarvan het beste toegepast kunnen worden is afhankelijk van een aantal factoren. Belangrijk is daarbij in de eerste plaats, of het materiaal in de betreffende regio van nature wel of niet voorkomt. Gebruik van bijvoorbeeld zeeschelpen en schelpenklei buiten de kustgebieden moet daarbij zoveel mogelijk voorkomen worden. In de zandgebieden is leem en grind (al of niet gebroken) van nature meer passend. Basalt, lavasteen en kalksteen zijn voor Nederland dan ook geen natuurlijke verhardingsmaterialen.

In de tweede plaats is het van groot belang dat het materiaal geen negatief effect heeft op het milieu (bijv. grondwater). Het gebruik van schelpenklei met een hoog zoutgehalte moet daarom ontraden worden, omdat dit zout nog lang in de bodem aanwezig blijft en vanaf het zandpad het aangrenzende natuurterrein instroomt.

In de derde plaats is het van belang dat het verhardingsmateriaal voldoende gradiënten in de berm van het pad en weg tot stand brengt. Met name in gebieden waar de wegen door zure bodems lopen (vrijwel alle binnenlandse zandgebieden in ons land) is het gebruik van leem, kalksteen, kalkhoudend zand of schelpen uit dien hoofde aan te bevelen. Soortenrijke en kruidenrijke bermen langs dergelijke paden zijn te verwachten. In grote bosgebieden kunnen schelpen zelfs een oplossing zijn voor het kalktekort bij broedvogels tengevolge van zure regen. De hierdoor ontstane veel te

dunne eischalen van de vogellegels kunnen door het eten van kleine schelpstukjes weer op voldoende dikte gebracht worden. Gebruik van basalt, grind, lavasteen hebben deze positieve effecten niet. Een nieuw verhardingsmiddel is Gralux. Dit is een restproduct bij de kalksteenwinning en is bij uitstek geschikt als verhardingsmateriaal voor lichte voertuigen zoals fietsen. Deze kalksteen wordt vrij hard waardoor fietsverkeer goed mogelijk is, maar bij auto- en landbouwverkeer wordt de Gralux-verharding snel kapot gereden. De kalksteen heeft meestal een gunstig effect op de bermflora. Voor de fauna, die gebonden is aan los zand of leem is Gralux, echter weer te hard.

Belangrijk is tevens dat het regenwater goed door het verhardingsmateriaal kan zakken. Dit is bij zand, leem, grind en schelpen in het algemeen het geval. Bij een verharding, waarbij het regenwater vooral zijwaarts in de berm afstroomt zoals bij asfalt, beton en ook Gralux, treedt een negatief effect op inde bermflora.

Tot slot moet opgemerkt worden dat bij gebruik van asfalt en beton vaak geen rekening gehouden wordt met de omstandigheid dat de paden door natuur- en bosgebieden lopen en dat de werking van boomwortels onder deze verharding leidt tot hogere onderhoudskosten dan bij onverharde paden.

Een meer ecologisch verantwoorde vorm van verharding is dus zeker mogelijk en zal voor wandelaars een groter wandelgenot opleveren dan wandelen over verharde fietspaden. Hope-

lijk zal ook het regiobestuur van Twente zich dat realiseren bij de uitvoering van de fietspadenplannen.

Harm Piek

Actie tegen plannen in Twente

Te Voet heeft eind vorig jaar, in overleg met de regio-coördinator, het verzet aangezwengeld tegen de plannen van de Regio Twente om 100 km fietspad langs zandwegen te verbreden en te asfalteren (zie het vorige nummer van *Lopend Vuur*).

Diverse wandel-, fiets-, natuur-, milieu- en landschapsorganisaties zijn er inmiddels van overtuigd dat actief weerstand moet worden geboden tegen deze plannen. Zo niet dan wordt het karakter van het Twentse landschap onherroepelijk en onnodig aangetast. Onnodig, want recente ervaringen en inzichten in Limburg hebben aangetoond dat de meeste gebruikers van recreatieve fietspaden 'mooi-weer-fietsers' zijn die zich niet zo druk maken over het soort verharding. Het gaat hun vooral om de beleving van het landschap en asfaltering staat dat eerder in de weg. Daarbij is een niet-gesloten, halve verharding met schelpen of een grindmengsel bijna de helft goedkoper en is het onderhoud gering. Onlangs hebben het Kruispunt Voetpaden en de SLAW aangeboden om als 'trekker' in het brede verzet tegen de Twentse plannen te fungeren. Zeer recentelijk zijn alle verontruste organisaties in Zwolle bijeen geweest voor overleg. Het ziet er naar uit, dat deze verontrusten binnenkort een gesprek zullen hebben met bestuurster mevrouw Sybrandy.

Vladimir Mars

Naschrift van de redactie: Ook de ENFB is niet te vreden met de regio-plannen. In 'Raddraaier' (uitgave regio Hengelo ENFB) lezen wij, dat men zich stoort aan het ontbreken van samenhang in deze plannen. Regio Twente maakt zich druk over smalle fietspaden, maar doet niets aan de veel grotere verkeersonveiligheid voor fietsers op B-wegen. Een slecht plan vindt men het, gelet op de kosten en het ontbreken van maatregelen, die het utilitair fietsen ten goede zouden kunnen komen.

Regio Noord-Holland

Te Voet NH organiseerde in samenwerking met de afdeling Zeeburg van Milieudefensie op 2 en 9 maart wandelingen over de Diemerzeedijk van Amsterdam naar Muiden. Deze route was vlak voor het referendum over IJburg erg actueel; vele Amsterdammers wilden graag de Diemerzeedijk en het IJmeer met eigen ogen bekijken. Ongeveer 70 mensen hebben verspreid over de twee zondagen meegewandeld.

Op **zondag 20 april** organiseert de regio de laatste wandeling voor de zomer. De route is 16 km lang en voert over de jaagpaden van de Hoevevaart van Alkmaar naar Egmond aan Zee. Deze -openbare- paden zijn lange tijd afgesloten geweest, maar sinds kort weer voor de wandelaar toegankelijk. Via Egmond-Binnen komen we in het Noord-Hollands Duinreservaat. Het vertrek is gepland om 11.00 uur vanuit de hal van station Alkmaar. Er wordt een bijdrage in de kosten van f 2,00 gevraagd. Hierbij is niet inbegrepen de duinkaart, die nodig is in de duinen bij Egmond. Deze kan onderweg aangeschaft worden. Vanuit Egmond aan Zee gaan er bussen naar Alkmaar en Castricum.

Deze wandeling sluit aan bij de thema-avond 'Wandelen in de polder' over de rol van waterschappen bij het toegankelijk maken voor wandelaars van het polderlandschap. Ook is er aandacht voor de vraag wat de 'Ecologische Hoofdstructuur' de wandelaar kan bieden. Deze avond zal in

Alkmaar plaatsvinden, waarschijnlijk op 15 mei. Nadere gegevens hieromtrent volgen in de volgende Regio-nieuwsbrief en zijn te zijner tijd bij de regio-coördinator te verkrijgen.

Wouter Kleijn

Regio Zuid-Holland

Wij organiseren, deels samen met het Nivon, de komende maanden enkele activiteiten, waar leden én geïnteresseerden welkom zijn. Nadere informatie over de regionale wandeltochten in het Groene Hart en over het wandelcafé bij het Nivon (010-4118824). Overige info bij uw regio-coördinator.

Zondag 13 april Wandelen met de makers. Een rondwandeling door Delftse Hout en Bieslandse Bos. Begint en eindigt bij NS-station Delft-Centrum. Start om 11.00 uur. Gids van Stichting Lopende Zaken. Bijdrage in de kosten: f 3,00.

Zondag 20 april Wandelcafé Nivon Rotterdam/*Te Voet* Zuid-Holland.

Wim de Jong praat over De wandelpool. Aanvang 11.30 uur. D.Smitsstraat 76, Rotterdam. Gratis.

Zondag 4 mei Wandeltocht Groene Hart. Gepland etappe 6, van Leiden naar Zoetermeer. Organisatie Nivon.

Zondag 1 juni Wandeltocht Groene Hart. Gepland etappe 7, van Zoetermeer naar Delft. Organisatie Nivon.

Zondag 29 juni Kennismakingswandeling regio Zuid-Holland. Traject nog niet bekend, evenmin als af-

stand en tijd van vertrek.

Zondag 6 juli Wandeltocht Groene Hart. Gepland etappe 8, van Delft naar Maassluis. Organisatie Nivon.

Jan Rijnsburger

Regio Gelderland

In het kader van belangenbehartiging komt onze voorzitter, Vladimir Mars, op **woensdag 23 april** vanaf 19.30 uur praten over het thema 'Waterschappen'. Dat gebeurt in het wandelcafé, waarover de regio sinds kort beschikt. Het is gevestigd op een schitterende locatie: bezoekerscentrum De Watermolen, Zijpendaalseweg, Arnhem. Samen met het Nivon gaan wij hier lezingen en bijeenkomsten organiseren. De eerste was op 6 april j.l. Het verdere programma is nog niet precies bekend, doch uw regio-coördinator zal u graag nader informeren. Zijn er mensen, die mee willen werken op het gebied van belangenbehartiging of daar ideeën over hebben, dan kunnen zij zich aanmelden bij de regio-coördinator. Wij hebben grote behoefte aan meer actievelingen!

Op een artikel over *Te Voet* in het blad Natuurbehoud zijn veel reacties ontvangen. Wij hebben alle belangstellenden binnen de regio uitgenodigd voor een kennismakingswandeling.

Ton Schipper

Regio Utrecht

Wij hebben dit jaar drie wandelingen georganiseerd, waarvan één in het ka-

der van de landelijke Voetpadendagen. De eerste wandeling kreeg dank zij het mooie voorjaarsweer veel aanloop: ruim 60 deelnemers.

De belangstelling voor de door Joyce opgezette wandeling Maarsse-Bilt-hoven was veel kleiner: slechts 12 wandelaars. Deze konden van een zeer gevarieerde route genieten.

De wandeling IJsselstein-Montfoort, twee oude historische vestingplaatsen, heeft een goede relatie opgeleverd met de gemeente IJsselstein. Gids Pieter maakte gebruik van het Jaagpad langs de Hollandse IJssel. De gemeente wil dit pad verbeteren om inwoners goede wandelmogelijkheden te bieden. Om die reden liep een wethouder mee. Het Jaagpad kent nog een aantal knelpunten. Bij een voormalige molengang is de brug door Rijkswaterstaat verwijderd en deze instantie heeft zelfs een deel van het Jaagpad verkocht. Je kunt het Jaagpad ter hoogte van de Hoogboomsebrug dan ook alleen maar verlaten via een particulier erf. Voor een enkele wandelaar is dat geen probleem, maar voor een hele groep is het handig om dat van te voren even te regelen. De gemeente is bij de ontwikkeling van het Jaagpad gestuit op bezwaarschriften van deze kopers. Deze meenden de grond tot aan het water te kopen, terwijl er toch duidelijk sprake is van een openbare drie meter brede strook langs het water. Ook bij deze wandeling was de belangstelling groot: circa 50 mensen. Voor de zomerwandeling werken we samen met de regio Zuid-Holland om op **zondag 29 juni** gezamenlijk over de oevers van de Grecht te lopen. We starten om 11.00 bij station Woerden,

nemen de bus naar Woerdense Verlaat en wandelen dan naar Woerden terug. OV-jaarkaart of strippenkaart meenemen! Deze wandeling is circa 10 kilometer lang en is voor 80% onverhard. De oevers van de Grecht vormen een knelpunt: hier dreigt verharding. Dit was ook het geval met de Hollandse Kade, een onderdeel van het Graaf Floris V pad. De gemeente Woerden plande over een onverhard deel van de Hollandse Kade een fietspad. Dit plan is nu mogelijk dankzij de inzet van de regio's Zuid-Holland en Utrecht en andere insprekers van de baan. De Hollandse Kade wordt niet verhard, daar er reeds een goed fietspad als alternatief aanwezig is. Projectmatig zijn we met de volgende zaken bezig: wandelmaatjes, Noorderpark, Groenraven en natuurlijk speelt Leidse Rijn op de achtergrond ook mee. Helemaal juist is de stelling niet, daar de ontwikkeling van een goed voetpadennet de bewandelbaarheid van de regio Utrecht ten goede komt. Voor het project 'Wandelmaatjes' zijn we op zoek naar een nieuwe coördinator/trice, die de begeleiding van dit project op zich wil nemen, daar Joyce verhuisd is naar een andere regio. Ook voor de projecten 'Groenraven', 'Leidse Rijn' en 'Noorderpark' geldt, dat we nog wel enige versterking kunnen gebruiken. Immers: vele handen maken licht werk! Er zijn meer plannen in ontwikkeling bij andere gemeenten dan die in het centrum van de regio. Bijvoorbeeld Rhenen met ver gevorderde plannen voor de aanleg van een jachthaven aan de oevers van de Neder Rijn. Verder De Ronde Venen met de aanleg van een totaal milieu-ontwikkelingsplan

om het plassengebied recreatief verder uit te bouwen. Indien we ook bij dergelijke plannen in een vroeg stadium inspreken of zelfs voor de inspraak al meedenken, kunnen we de bewandelbaarheid in de regio vergroten.

Om de behoefte en de bereidheid van de leden in onze regio te inventariseren, houden we dit voorjaar een enquête. Met de uitkomsten van deze inventarisatie kan er een duidelijk plan opgesteld worden, wat we als *Te Voet* regio Utrecht door middel van gezamenlijke inspanningen kunnen en willen bereiken. Een vriendelijk verzoek: vul de enquête in ieder geval in en stuur deze naar de regio-coördinator terug. Bij voorbaat dank.

Nico Hoogerbrug

Regio Noord-Brabant

Op **vrijdag 18 april** bent u welkom in Het Kaffee, Sint-Bavostraat 79, Rijnsbergen (076-5961857). Rob Wolfs zal vertellen over deze route. Rob is vanuit de SLAW betrokken geweest bij de totstandkoming van dit pad, dat over een lengte van 294 km langs de grens met België loopt, van Sluis naar Valkenswaard.

De route en het boekje zijn vorig jaar gereedgekomen. Na de pauze zullen dia's van de route getoond worden. Het programma begint om 19.30 uur. Er wordt een vrijwillige bijdrage in de kosten gevraagd. Nadere info bij Jan Rijnsburger: 015-2622231. 'Wandelen met de makers' langs het Grenslanpad. Hierbij treedt een 'maker' van deze route op als gids tij-

dens de wandeling. Onderweg kan hij zijn medewandelaars laten delen in zijn kennis over route en omgeving. We hebben Rob Wolfs bereid gevonden om op **zondag 25 mei** gids te zijn tijdens de etappe Rijsbergen-Ulvenhout (18 km) van het Grenslandpad. Start om 11.45 uur in Rijsbergen bij bushalte 'busstation Rijsbergen'. Vertrek van buslijn BBA 115 uit Breda: 11.23 uur, aankomst in Rijsbergen

11.44 uur. De wandeling eindigt in Ulvenhout (bus terug naar Breda). Strippenkaart meenemen dus! Bijdrage in de kosten: f 3,00. Tijden van de bus onder voorbehoud. Raadpleeg voor eventuele wijzigingen OV-informatie 06-9292. Graag vooraf aanmelden bij Wim de Jong: 026-3621209.

Jan Rijsburger

Kort historisch overzicht

Egmondermeer en omliggende vaarten

De lage vlakke tussen de strandwal van Heiloo en de duinen bestond sinds de hoge middeleeuwen uit een zompig doolhof van plassen, eilanden en moerassen. Een volgelopen duinpan, hier en daar verland en dichtgegroeid met elzenbos. Het grillig gevormde Egmondermeer behoorde hier toe, evenals het noordelijk gelegen Bergermeer.

Het graven van de eerste takken van de Hoever- en de Bindervaart naar nabije inhammen van het Egmondermeer moet men zich dan ook voorstellen als het uitbaggeren en verbreden van veenstroompjes, vennewaters, duinbeekjes, welkommen en moerasjes. Pas na de droogleggingen in de jaren 1560 ging men dwars door de meerbedding heen een vaargeul graven, daarbij zoveel mogelijk gebruik makend van oude ondiepten. De bagger werd gebruikt om kadijken aan te leggen. Deze hadden waarschijnlijk een zoobreedte van ruim vijf meter, een hoogte van krap één meter en een met plaggen of lekzooden belegde kruin, evenals de omringkades van de Bergermeer. Beide vaarten vormden een soort binnenkruis dat als boezem fungeerde voor het door molens uit de diverse polders geslagen water. Bij gebrek aan een echte ringsloot rond de hele Egmondermeer (alleen het noorddeel liep samen met die van de Bergermeer) waren beide vaarten niet alleen voor het transport onmisbaar, maar ook voor de waterhuishouding. Op de kadijken was het een druk verkeer van mensen en paarden, die schuiten voorttrokken

of jaagden. Het recht om langs oeverpaden te jagen of te lopen is al heel oud. Een soort gewoonterecht. Na de 16e eeuwse drooglegging werd er in de keuren van de Bergermeer- en Philisteinsche polder bepaald dat de oevers van vaarten of boezems openbaar toegankelijk waren. Sinds de 19e eeuw werd de openbaarheid van jaagpaden in landelijke wetgeving vastgelegd. Zo berustte het van 1811 tot 1908 op een van oorsprong Franse wet uit 1669, de Ordonance pour les eaux et forêts. Nadien gold hier de Rivierenwet. Tussen de beide wereldoorlogen nam echter het transport met trekschuiten sterk af. Toch bevat een dossier in het Provinciaal Bestuursarchief te Haarlem over vaartverbetering nog een schatting uit 1918 over het aantal vaartuigen per jaar op beide vaarten: ca. 2700 per jaar. Dat is dus zo'n 52 vletten per week.

Jaagpaden

Gezien de vele klachten over de slechte bevaarbaarheid niet eens zo'n laag aantal voor deze nadagen van het jagen! In 1916 werden de aloude jaagpaden langs beide vaarten door de toenmalige gemeente Egmond-Binnen als openbare voetpaden in de nieuwe Liggers der Wegen opgenomen, conform het provinciale Reglement op de Wegen in Noordholland uit 1893. Krachtens de Wegenwet van 1930 zijn deze voetpaden grotendeels ook in de opvolgers van die liggers, de Leggers der Wegen, terecht gekomen. Aangezien de Wegenwet nog steeds van kracht is (de laatste wijziging dateert van 1993) en de paden niet door het 'bevoegd gezag' aan de openbaarheid onttrokken zijn, betekent dat bei-

de nog steeds openbaar zijn en dat landeigenaren of hun pachters elke wandelaar vrije doorgang moeten verlenen. Eigenlijk iets vanzelfsprekends, net zoals vrije doorgang op elke openbare weg, klein of groot, verhard of niet, dat is. Zeker in een tijd, waarin de behoefte aan groene recreatieve wandelroutes zo gegroeid is. Toch heeft de gemeente Egmond dit jaar nog heel wat uit de kast moeten halen om tegen de wens van sommige boeren in de 'dichtgeslibde' openbaarheid weer te herstellen en de paden weer (bijna) geheel toegankelijk te maken. Daardoor is de wijde, groene Egmondermeer, een cultuur-historisch landschap van grote waarde, opnieuw en hopelijk voorgoed voor de wandelaar ontsloten.

Vladimir Mars

*De Ronde der Egmonder Jaagpaden bleek een topper op de landelijke Voetpadendagen 1996! Meer dan 450 wandelaars waren in het weekend van 12-13 oktober present voor een tocht vanuit Egmond over openbare graskades van Hoever- en Bindervaart, die de gemeente kortgeleden weer toegankelijk heeft gemaakt met nieuwe bruggetjes e.d. De organisatoren, de stichtingen Hart voor Egmond en Lopende Zaken, waren blij verrast, al konden ze de toeloop nauwelijks aan!

*Nog beperkt te koop: Ontwerp Voetpadennet BES (Bergen-Egmond-Schoorl), wandelmogelijkheden in het land achter de duinen, 41 pagina's, 3 topokaarten, 2e druk, 1996. Te bestellen door overmaking van f 28,50 naar Postbank 6933304 t.n.v. Stichting Lopende Zaken, Amsterdam onder vermelding van 'BES-rapport'.

*Hebt u historisch materiaal, zoals foto's of andere illustraties van jaagpaden langs de Egmonder- of Bindervaart, laat het mij (tel/fax 020-6841282) even weten! Die gegevens kunnen van nut zijn voor publicaties over dit gebied. Bij voorbaat dank!

*Ik zou graag voor een redelijke prijs in bezit komen van W. v.d. Berg's Historisch Kadaster van de Binnen-Egmond, 1602-1811, 4 delen, 1985. Wie kan mij helpen? Bel of fax 020-6841284. Dank!

Holten faalt weer in toegankelijk maken van het Scheperspad

In de slepende kwestie van het wettelijk openbare maar feitelijk afgesloten Scheperspad in Holten is weer wat beweging gekomen. Op 15 februari liep de (verlengde) termijn af waarin de gemeente, volgens een voorlopige uitspraak van de arrondissementsrechter, op 15 oktober 1996, moest proberen het pad weer open te krijgen. De gemeente heeft de rechtbank echter laten weten hier niet in geslaagd te zijn en de opdracht terug te geven. De boer die zijn medewerking moest verlenen voor een alternatieve passage in het zuiddeel van het pad (bij de Enkweg) heeft dat geweigerd. Hij wilde niet opdraaien voor de illegale afsluiting van het pad door de naburige villabewoner.

Volgens Peter Spruijt van Nemo (die samenwerkt met de Vrienden van het Hoolterpad) zal de rechter nu op korte termijn een definitieve uitspraak moeten doen. Hij hoopt dat deze dan zal eisen dat de gemeente het pad zodanig met bestuursdwang (lees: politie) in zijn openbaarheid herstelt en daarmee de illegale tuinuitbreiding teniet doet. Tevens hoopt hij dat de gemeente zich bij deze uitspraak neerlegt en niet weer in beroep gaat en de zaak zo nog verder traineert.

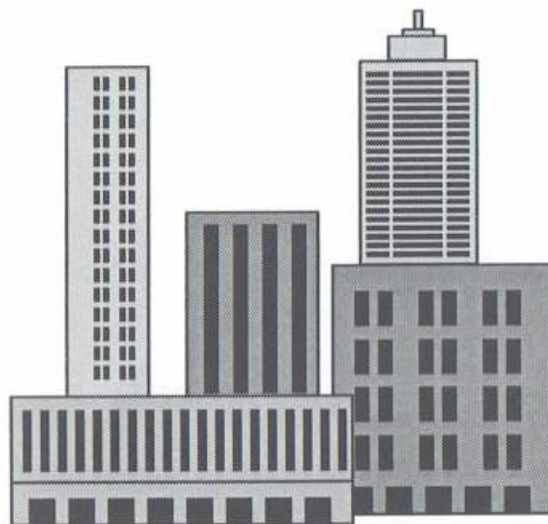
Actiethema Waterschappen

In het augustusnummer 1996 van Lopend Vuur schreef ik over waterschappen onder de titel De dijken op, de kades af. Immers, de Algemene Ledenvergadering had april vorig jaar in Holten op voorstel van het bestuur besloten om Waterschappen & Wandelen tot landelijk actiepoint te maken en de regio's op te roepen tot het formeren van waterschapsgroepjes. Eerlijk gezegd heeft dat alleen in Zuid-Holland tot tastbare resultaten geleid. De andere regio's zijn wel bezig gegaan met het thema, maar voorzover mij bekend heeft dat nog niet tot wettelijke resultaten geleid.

Kortgeleden heb ik als voorzitter alle regiocontacten een brief gestuurd met een overzichtskaart van de water- en hoogheemraadschappen in hun provincie met de bedoeling verdere gesprekken over het opzetten van een waterschapsgroepje te stimuleren en een keuze voor één of meerdere waterschappen te vergemakkelijken. Tevens heb ik hierin de bereidheid uitgesproken om desgewenst naar elke regio af te reizen en met leden over het thema van gedachten te wisselen. Ik hoop dat het een en ander in de nabije toekomst tot meer activiteit zal leiden.

Kantoorbouwers zetten wandelaars bij Amsterdamse Bos de voet dwars

Slecht nieuws voor wandelaars van gemarkeerde routes als het het nieuwe Pelgrimspad (LAW 7-1) en de geheel herziene Amsterdamse Ommegang (Streekpad 9), die beide dit voorjaar geopend zullen worden. De doorgang voor wandelaars en fietsers naar of van het Amsterdamse Bos via de Schinkelsluizen en Jachthavenweg dreigt in de nabije toekomst geblokkeerd, onder water gezet en omgelegd te worden door project-ontwikkelaars. Zij menen volgens Menno Sybrandy (Nemo en Kruispunt Voetpaden) dat een alternatieve doorloop over hun terrein de veiligheid en 'privacy' van de door hen te bouwen kantoorpaviljoens zal bedreigen. Zij wensen geen recreanten door hun achtertuin.

Het betrokken Amsterdamse stadsdeel Buitenveldert heeft hen op hun wenken bediend door in het ontwerpbestemmingsplan Jollenpad een hoekige omweg te tekenen vanaf de bestaande jachthaven via trottoirs langs het tot een kade op te hogen Jollenpad (het gebied rond de Jachthavenweg wordt hier onder water gezet...) en een nieuwe asfaltweg langs een stuk Museumtramlijn. Op de hoorzitting van 11 februari j.l. probeerde Sybrandy mede namens het Nivon de deelraadsleden er van te overtuigen dat er hier geen sprake is van een serieuze argumentatie en een deugdelijke belangenafweging. Desgevraagd meldde het stadsdeel dat alle reacties op het ontwerp in het bestemmingsplan verwerkt zullen worden. Dat gaat deze maand, vergezeld van het advies van de deelraad, naar Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Holland die enkele maanden later dan de definitieve beslissing zullen nemen.

Brochure De Zuidas Amsterdam en het Bestemmingsplan Jollenpad: Infocentrum Stadsdeel Buitenveldert, Zwaansvliet 5, 1081 AP Amsterdam, 020-5495634.

Weerribben

De Weerribben is een Nationaal Moeraspark gelegen tussen Steenwijk en de Noordoostpolder. Met water-, turf- en rietdorpen als Kalenberg en Ossenzijl. Bijna alles werd vroeger door de verveners over het water aangevoerd. Niet bepaald een gebied voor wandelaars, maar ook niet voor fietsers of automobilisten zou men zeggen. Toch zijn komen die laatsten redelijk aan hun trekken als het gaat

om verbindingen door het gebied. De fietsers hebben een asfaltpad langs en naar de Kalenbergergracht en krijgen er aan de noordkant nog een verhard pad bij: langs het kanaal Steenwijk-Ossenzijl (nu nog grotendeels graskade!). De wandelaars komen er bekaaid af. Ze zijn aangewezen op smalle (half)verharde fietspaden. Alleen de makers van het Zuiderzeepad, Jim en Diederik Mönch, zijn er in geslaagd om met medewerking van het waterschap in het zuiddeel een zanddijk voor de wandelaars open te krijgen. Maar dat is hen indertijd niet in dank afgenomen door StaatsBosBeheer (SBB). De beheerder van het bezoekerscentrum van SBB alhier vond tot voor kort, dat de Weerribben alleen voor watersporters en fietsers bestemd zijn.

In februari is er echter toch periodiek overleg gestart tussen SBB, provincie Overijssel en wandelorganisaties als Nemo, Nivon en SLAW. Met name SBB heeft zich nu bereid getoond na te denken over het plan van Nemo om diverse LAW's aan elkaar te koppelen en zo een netwerk van ommetjes te vormen. Hoopvol, al zal het waarschijnlijk wél een zaak van lange adem worden... Het ligt overigens in de bedoeling van Nemo om de goede samenwerking tussen de genoemde wandelorganisaties uit te bouwen tot een Wandeloverleg of Regionaal Kruispunt Noordwest Overijssel en hier ook nog andere verwante organisaties bij te betrekken.

Nieuwe folder Wandelplatform

'Wandelen gaat niet vanzelf, het vergt enige inspanning. Hoewel voor een gezond mens wandelen in Nederland niet echt zwaar te noemen is. Politiek gezien ligt dat anders. Nederland is van oudsher niet echt een wandeland. En bij de verdeling van de schaarse ruimte in ons land wordt het wandelbelang dikwijls *vergeten*. Natuurlijk: we hebben de vierdaagsen en in de natuurgebieden kan gewandeld worden, maar daarbuiten heeft het beleid dikwijls maar weinig aandacht voor de wensen van de wandelaars'. Zo begint de nieuwe informatiefolder van het Wandelplatform, het brede landelijke overleg sinds 1994 van organisaties die zich bezighouden met wandelen (*Te Voet* doet hier vanaf het begin aan mee). De geel-groene folder is gratis en geeft een overzicht van concrete stappen, die het platform reeds gezet heeft of nog zal zetten en eindigt met een oproep aan de wandelaar om voor z'n eigen belangen op te komen en daarvoor actief te worden. Achterop staat een adressenlijst van de 17 deelnemende organisaties.

Wandelplatform p/a SLAW, Postbus 846,
3800 AV Amersfoort, 033-4653660

REGIO-CONTACT- ADRESSEN

GRONINGEN,
FRIESLAND, DRENTE
Lineke Withaar
Reinder Brolsmawei 21
8915 DE Leeuwarden
058-2155492
NOORD-HOLLAND
Wouter Kleijn
Ruyschstraat 94'''
1091 CG Amsterdam
020-6944147
OVERIJSSSEL
Gé Westgeest
Ganzenmarkt 22
7631 EN Ootmarsum
0541-293351
GELDERLAND
Ton Schipper
Kleine Kampen 116
3911 PM Rhenen
0317-617644

ZUID-HOLLAND
Jan Rijnsburger
Straat van Ormoes 119
2622 KD Delft
015-2622231
ZEELAND
Pieter Porrey
Nieuwe Haven 19-21
4331 JX Middelburg
0118-640942
UTRECHT
Nico Hoogerbrug
Barmsijs 37
3435 BM Nieuwegein
030-6040722
NOORD-BRABANT
EN LIMBURG
Nog geen contactpersoon.
Problemen? Bel Wim de Jong,
landelijk secretaris 'intern' (026-
3621209).
Bent u bereid als regio-contact-
persoon op te treden? Bel dan
hetzelfde nummer.

Pied à terre

kaarten en gidsen voor actieve vakanties
maps and guidebooks for outdoor leisure

Singel 393

1012 WN Amsterdam

tel (020) 627 44 55

fax (020) 620 89 96

winkel open: ma - vr 11.00 - 18.00 uur
za 10.00 - 17.00 uur

koopavonden: donderdag 1 april - 1 sept.
en donderdag voor sint en
kerst 18.00 - 21.00 uur

gelegen in het
centrum,

achter

het Spui:

tramlijnen

1, 2, 5 of 11

vanaf CS

Postorderservice op
schriftelijke bestelling:
vraag gratis Leverings-
programma aan!
Pin-mogelijkheid

Frankeren

als

brief

Ledenadministratie Te Voet

Waldecklaan 24

1405 CR Bussum